

Ontdekkingsstocht

Vliegveld Valkenburg

1939 - 2006

Antwoordblad

Hier vind je de antwoorden bij de vragen van de ontdekkingsstocht. Hoeveel heb je er goed?

1. Het is zomer 1940. De Duitsers hebben van de Nederlanders gewonnen en het vliegveld is van hun. Vlak bij het vliegveld bouwden ze een dorp voor de Duitse soldaten die op het vliegveld werkten. De gebouwen, ook barakken genoemd, bouwden ze zo dat ze op woonhuizen en boerderijen leken. Dan herkenden de Engelse en Amerikaanse vliegtuigpiloten het niet als een kazerne en lieten ze de Duitse soldaten met rust.

VRAAG

Vind jij dat het is gelukt dat de barakken op woonhuizen en boerderijen lijken? Om welke redenen vind jij het wel of niet gelukt? Denk aan materiaal en de vorm.

ANTWOORD

Ze zijn gebouwd met bakstenen en hebben een dak met dakpannen.

De vorm lijkt op een woonhuis of een boerderij en niet op een kazerne met bewaakte toegangspoorten.

De gebouwen hebben veel grote ramen om op een woonhuis te lijken. Die camouflage is voor de soldaten een nadeel. Met kleine en weinig ramen zijn de soldaten beter beschermd.

6a. Deze ruïne van beton en baksteen was in de oorlog een Duitse bunker voor tien soldaten. Vlak bij de bunker hielden ze konijnen voor de slacht.

Het vlees was een lekkere aanvulling op het soldateneten.

Het bont van de konijnen deden ze in hun laarzen om hun voeten warm te houden.

Heel vaak verveelden de soldaten zich. Ze hadden hier lange tijd weinig te doen, want de eerste jaren vocht Duitsland vooral met Rusland.

Sommige Duitse soldaten probeerden vrienden te worden met de Nederlanders. Sommige Nederlanders wilden wel met hen voetballen.

VRAAG

Wat zou jij ervan vinden als jouw broer of vader met de Duitse soldaten zou voetballen?

Noem twee redenen voor en twee redenen tegen.

ANTWOORD

Voor:

1. Voetballen is voor iedereen leuk.
2. Niet alle Duitse soldaten waren het met Hitler eens. Ze waren niet uit vrije wil in Nederland. Als ze aardig doen, mag je aardig terug doen.

2.

De lage gebouwtjes in dit weiland zijn munitiebunkers uit de Tweede Wereldoorlog. De vierkante betonnen palen met een schuine bovenkant die je hier ziet werden ook in de oorlog gebruikt. Met zes van deze palen maakten de Duitsers driehoekige versperringen. Die noemden ze Tetraëders.

VRAAG

Hoeveel Tetraëders kun je maken uit de palen die in het weiland staan?

ANTWOORD

Er staan zeven palen in het weiland, voor één Tetraëders heb je zes palen nodig. Je kunt dus met de palen uit het weiland één Tetraëder maken.

5.

In de meidagen van 1940 vielen de Duitsers het vliegveld en het dorpje Valkenburg aan. Ze veroverden het dorpje. In deze kerk sloten ze de gevangengenomen Nederlandse soldaten op. Er kwamen ook veel soldaten om het leven. Een aantal van hen is op het ereveld naast de kerk begraven. Loop naar het ereveld, lees hun verhalen en beantwoord de vragen.

VRAAG

Welke zin heb je gevonden? Wat denk je dat hiermee wordt bedoeld?

ANTWOORD

De zin is: Dat nooit meer.

De Tweede Oorlog was een jarenlange grote oorlog tussen landen over de hele wereld. Vooral mensen met het Joodse geloof werden door de Nazi's vervolgd. Ze kwamen om in de concentratiekampen (Holocaust). In totaal stierven ruim 72 miljoen mensen: ongeveer 6 miljoen Joden in de Holocaust, 41 miljoen burgers en 25 miljoen soldaten.

Tegen:

1. Alle Duitsers waren vijanden, daar doe je niet vriendelijk tegen.
2. Sommige Nederlanders verborgen Joden in hun huis en andere Nederlanders waren in het verzet tegen de Duitsers. Misschien deden de Duitsers aardig om informatie te krijgen over de ondergedoken Joden of de verzetsmensen.

6b. Achter de bunker zie je het vliegveld liggen. Na de oorlog vanaf 1948 was het een marinevliegkamp en stonden er wel 150 vliegtuigen. De brandstof voor de vliegtuigen kwam via pijpleidingen bij een overslagpunt bij de Rijn aan. Tankauto's brachten de brandstof van het overslagpunt langs deze weg naar het vliegveld.

REKENSOM:

De 150 vliegtuigen hebben ieder 320 liter brandstof nodig voor één keer vliegen. In een tankwagen past 12.000 liter. Hoeveel tankwagens zijn er nodig om alle vliegtuigen van brandstof te voorzien voor één keer vliegen?

ANTWOORD

Voor de vliegtuigen is 48.000 liter nodig. In één tankwagen past 12.000 liter. Om alle vliegtuigen van brandstof te voorzien: $48.000 : 12.000 = 4$ tankwagens.

11. Het water voor je is niet zomaar een brede sloot. Het is een tankgracht. De Duitse soldaten groeven de gracht om hun vijanden tegen te houden. De tankgracht is wel acht meter breed en drie meter diep. De oeverwanden maakten ze heel steil. Als een tank de gracht inreed, kon hij er niet meer uit. Aan allebei de kanten van de gracht haalden ze alle huizen en bomen weg. De gracht liep in een zigzag. Langs de gracht stonden bunkers met wapens.

VRAAG

Wat was de reden dat de Duitse soldaten huizen en bomen weghaalden?

ANTWOORD

Zonder de huizen en bomen konden de Duitse soldaten hun vijanden al van ver zien aankomen. Ook kon hun vijand zich niet verschuilen.

VRAAG

Wat was de reden dat de gracht in een zigzag liep?

ANTWOORD

De Duitsers konden zo in meer richtingen schieten.

9.

In de Koude Oorlog was Nederland bondgenoot van de Verenigde Staten. We hielpen hen met spionage. Een voorbeeld. Vanaf Vliegveld Valkenburg vlogen Nederlandse militaire vliegtuigen over zee op zoek naar vijandelijke onderzeeboten. Zodra ze dachten dat ze in de buurt waren dropten ze sonarboeien in zee. Die boeien zonden signalen uit. De signalen weerkaatsten op de onderzeeboten. De vliegtuigbemanning ving het weerkaatsen op en kon daardoor de onderzeeboten volgen.

Totdat ze gebruikt werden, waren de sonarboeien in grijze kokers opgeslagen. De camping gebruikt de afgedankte kokers als afzetpaaltjes.

VRAAG

Waar zie je bij de ingang van de camping de grijze paaltjes staan? Hoeveel paaltjes staan er?

ANTWOORD

Bij de receptie van de camping staan twee grijze paaltjes.

12.

De Duitsers bouwden hier bunkers om het vliegveld en de omgeving te verdedigen. In deze Duitse bunker was ruimte voor zes soldaten. Op de tekening zie je hoe groot de bunker was.

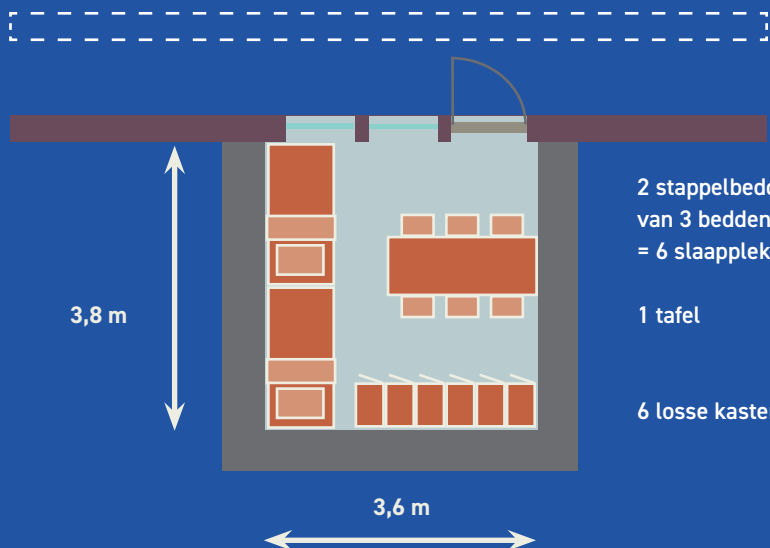
Opdracht:

Teken de inrichting voor zes soldaten die hier tijdens hun dienst slapen en de wacht hielden.

VRAAG:

Wat vind jij? Hadden de soldaten veel of weinig ruimte? Noem drie redenen.

1. De soldaten hadden weinig ruimte. Met zijn zessen leefden ze op iets meer dan dertien vierkante meter. Dat is ongeveer net zo groot als een slaapkamer voor twee personen.
2. Ze moesten in stapelbedden boven elkaar slapen.
3. In de bunker konden ze alleen op hun bed liggen of aan de tafel zitten.
4. Voor hun spullen hadden ze een smalle kast.

14.

VRAAG bij de TIP over de bollenvelden:

TIP

De bollenvelden maakten plaats voor de natuur. Wandel aan de overkant het graspad door Lentevreugd. Wie weet kom je een Schotse Hooglander tegen. Die wordt ook wel 'grasmaaier' genoemd. Wat wordt daarmee bedoeld, denk je?

ANTWOORD:

Een Schotse Hooglander is een rund en is iets kleiner dan een Nederlandse koe. Ze eten grassen. De Schotse Hooglanders in Lentevreugd grazen samen de weides af. Daarom zou je ze een levende grasmaaier kunnen noemen.

15.

De Koude Oorlog was een oorlog waarin de vijanden elkaar bedreigden met steeds meer en steeds krachtigere(kern) wapens. Ze hielden een wapenwedloop. Daardoor werd een oorlog beginnen ook steeds gevaarlijker, want de tegenstander had ook heel veel wapens. De vrede werd met wapens bewaard. Vanuit de ruimte hielden ze elkaar met satellieten in de gaten.

VRAAG

Vind je het bewaren van de vrede met wapens een goed idee? Noem drie voordelen en drie nadelen, denk ook aan risico's.

Voordelen:

1. Door de wapens zijn de vijanden bang voor elkaar, zo blijven ze in hun eigen land.
2. Als iedereen evenveel wapens heeft is het niet nodig om te gaan vechten. Niemand kan er echt winnen.
3. Burgers voelen zich beschermd omdat hun land veel wapens heeft.

Nadelen:

1. Al die wapens kosten heel veel geld.
2. Het wordt steeds gevaarlijker. Op een gegeven moment komen er steeds meer atoomwapens bij. Die hebben veel kracht en kunnen veel steden en mensen in een keer vernietigen.
3. Als je met wapens de vrede bewaart en niet met elkaar praat, weet je niks van elkaar. Een regering kan een verkeerde keuze maken en toch aanvallen. Als je ruzie hebt kun je het beter uitpraten. Je hoort van elkaar de problemen en je kunt samen een oplossing bedenken.

16.

Aan de andere kant van het water lag het vliegveld. Aan het einde van de oorlog in de Hongerwinter kwam er voor de Nederlanders in Noord- en Zuid-Holland hulp vanuit de lucht.

VRAAG

In welk jaar was dat, wat was de hulp en wie deden dat? Je vindt het antwoord bij de foto van een vliegtuig.

ANTWOORD

Dat was in 1945. Amerikaanse bommenwerpers vlogen laag over het vliegveld. In plaats van bommen dropten ze voedselpakketten.

17.

Wandel door de duinen van De Pan van Persijn naar de tankmuur. De Duitsers bouwden die om vijandelijke tanks tegen te houden. Hij is gemaakt van beton. Hij is zo'n 2,5 kilometer lang en loopt door de duinen bijna tot aan het strand. Hij is over de hele lengte overal bijna even breed en hoog. De bovenkant van de muur heeft een golvende vorm.

OPDRACHT

Meet hoe hoog en breed de tankmuur hier is.

VRAAG

Wat was de reden om de bovenkant van de tankmuur een golvende vorm te geven? Je vindt het antwoord bij een van de foto's.

ANTWOORD

Door die vorm viel de muur in het golvende duinlandschap minder op.

Dit antwoordblad hoort bij de Ontdekkingstocht Vliegveld Valkenburg voor kinderen uit groep 7 en 8 van de basisschool.

De ontdekkingstocht hoort bij de fietsroute Vliegveld Valkenburg.

Initiatief van de gemeenten Katwijk en Wassenaar met ondersteuning van Provincie Zuid-Holland, december 2020.

Meer informatie:

